

Argumentasjonsark EU/EØS-utvalget

Innholdsfortegnelse

SV og EUs 4. jernbanepakke	1
«Alle elsker EØS» - eller?	3
Hvorfor er SV mot ACER?	4
Vil oppsigelse av EØS medføre en sterk svekkelse av norsk økonomi og tap av tusenvis av norske arbeidsplasser?	6
Vil ikke norske studenter få studere i europeiske land uten EØS?	7
Hva er forskjellen på EØS og EU-medlemskap?.....	8
Finnes det alternativer til EØS-avtalen?	10
Burde Norge gå med i EU av hensyn til klimaet?	11
Hva skiller EØS-avtalen fra en vanlig handelsavtale?	13
Ofrer Senterpartiet EØS-motstanden?	15

SV og EUs 4. jernbanepakke

Pakka ble vedtatt av Stortinget 1.6.21 med stemmene fra H, KrF, V og FrP, med knapt flertall.

SV, AP, SP, Rødt og MDG stemte i mot.

Jernbanepakke 4 har særlig tre vesentlige negative effekter:

- Obligatorisk konkurranse blir eneste tillatte organisasjonsform i offentlig kjøp av persontrafikk på jernbane. Det er ingen reelle unntak.

Konkurranseutsettinga er irreversibel – uavhengig av valg og evt. ny regjering i Norge

- Den overfører makt og styring til et EU-byrå (ERA) som er direkte underlagt EU, og det bryter med prinsippet i EØS-avtalen om 2-pilarsystemet; At Norge ikke er medlem av EU, og således ikke kan underlegges et EU-organ
- ERA utsteder sikkerhets sertifikat og togmateriellgodkjenning som er gyldig i hele EU + Norge. Dersom Jernbanetilsynet trekker tilbake en godkjenning på sikkerhetsmessig grunnlag vil ERA/EU-domstolen ha siste ordet hvis virksomheten det gjelder klager. Togvirksomhetene vil, gjennom sitt sikkerhetssystem, være ansvarlig for sikkerhet og kompetanse og for å tilpasse driften til ulike lands jernbanesystem. Det stilles kritiske spørsmål – ikke minst fra de ansattes organisasjoner – om ikke sikkerheten på jernbanen blir svekket. Dette vil på sikt legge til rette for at utenlandske lokførere får en kort «påbygging» av norsk lokføreropplæring før de kan kjøre i Norge. Dette kan gi dårligere opplæring og legge til rette for sosial dumping.

SV ønsker å gå i stikk motsatt retning i jernbanepolitikken:

- Vi ønsker å samle, heller enn å splitte opp de ulike delene av jernbanen
- Vi ønsker offentlig drift av jernbanen, ikke konkurranseutsetting
- Vi motsetter oss at Norge skal underlegges EU bit for bit – det bryter med Grunnloven og med resultatet av de to folkeavstemmingene i 1972 og 1994

At de to ja-partiene Høyre og Venstre er for alt som kommer fra EU er vi vant med. KrF og FrP svekker sin troverdighet som nei-partier når de er villige til å akseptere jernbanepakke 4. Det er bra at AP var villige til å ta i bruk vetoretten i EØS for å sikre nasjonal styring av jernbanen, mot EUs ønske.

SV går til valg på å «Ta jernbanen tilbake fra EU» - dvs annullere stortingsvedtaket, se

Klassekampen 11.6.21: <https://klassekampen.no/utgave/2021-06-11/krev-at-toget-bakkar?fbclid=IwAR3VdiBRAsIKFp4sIH6jI5Q7G7ILM2oc-wUSdTOPZZgIB09twKTesroPFZE>

«Alle elsker EØS» - eller?

Ei meningsmåling fra Sentio, offentliggjort i Klassekampen 7.6.21 ble presentert under denne overskriften. Undersøkelsen viste at 65,9 % av de spurte svarte ja på spørsmålet om hva de ville ha stemt ja «om det hadde vært en folkeavstemning om EØS i dag». Ca. 25 % ville stemt nei. 75 % av SVs velgere ville ha stemt ja.

- Er det på tide å kaste kortene?

Følgende momenter trekker i en annen retning, og underbygger SVs programmatisk standpunkt om å **kreve en utredning av alternativer til EØS**

- Det finnes en rekke eksempler på målinger som viser at opinionen endrer seg radikalt om spørsmålet endres til: «Hva vil du foretrekke av EØS-avtalen eller en vanlig handelsavtale med EU?» Da Opinion stilte spørsmålet slik (jan. 2021) fikk vi dette resultatet: EØS: 39 %, Handelsavtale 23%, Vet ikke 38%. Altså flertall for EØS, men mye jevnere, og betydelig usikkerhet.
- SV har gjennomført en egen undersøkelse (til intern bruk) våren 2021 som spurte folket om de ville foretrekke en mindre omfattende handelsavtale enn EØS? 35 % svarte handelsavtale, 45% EØS, 10 % vet ikke. Fremdeles et lite overtak for EØS, men ikke i nærheten av tallene fra juni.
- I samme undersøkelse ble SV-velgerne stilt samme spørsmål. Med forbehold om at utvalget naturligvis var litt lite, var svarene meget interessante: For handelsavtale 44%, for EØS 35 %. Stilt overfor et slikt valg er det åpenbart stor bevegelse blant SV-velgerne.

Vårt svar bør derfor nettopp være å kreve en utredning av alternativer til EØS. Da vil vi kunne få fakta på bordet, og sannsynligvis en eller to konkrete alternativer som kan settes opp mot EØS-avtalen. Det er all grunn til å ha sjølsikkerhet på at det vil kunne bli betydelig bevegelse blant velgerne om vi får slått hull på myten om at vi «må ha EØS-avtalen for å få solgt varene våre». Andre avtaleformer vil kunne gi samme markedsadgang, men uten det

demokratiske underskuddet EØS-avtalen representerer. Slik SV sier i vårt arbeidsprogram.

Hvorfor er SV mot ACER?

EUs energipakke og ACER betyr at vi mister politisk styring som er viktig for klima-omstillingen. EUs mål er at markedet skal styre strømmen.

EUs energibyrå ACER ble opprettet gjennom Energimarkedspakke 3. ACER har overnasjonal myndighet og skal arbeide for EUs mål om å gjøre fri flyt av energi til en femte «frihet» i det indre marked. H/V/Frp-regjeringen sammen med Ap og MDG vedtok Energimarkedspakke 3 i mars 2018, mot stor motstand fra bl.a. fagbevegelsen og innad i AP.

I SVs Arbeidsprogram 2021-2025 står det at SV vil: *«Seie nei til å flytta makt over energisektoren til EU, og arbeida for å auka norsk suverenitet på området. SV vil melde Noreg ut av EUs energipakke 3 og ACER, og bruke vetoretten i EØS mot myndighetsoverføringen i EUs energipakke 4.»*

(ACER= Agency for the Cooperation of Energy Regulators)

Gjennom tilslutningen til EUs Energiunion og EUs energibyrå ACER har Norge gitt fra seg muligheten til å styre strømflyten over landegrensene. Om strømprisen blir så høy at den truer lønnsomheten i industrien, kan ikke Norge regulere strømeksporten for å holde prisene nede. Vi kan heller ikke styre strømflyten for å ha nok kraft til å legge om samfunnet i fornybar retning.

Norge har en stor kraftforedlende industri som er nøkkelbedrifter i lokalsamfunn over det ganske land. Industrien er basert på lave strømpriser som fortrinn. På grunn av EØS-avtalens pålegg om fri konkurranse kan ikke industrien få strøm til en pris som er særlig under markedspris.

Kraftutveksling med utlandet er til en viss grad nødvendig og kan bidra til å balansere kraftmarkedet i andre land, men de nye store eksportkablene som den planlagte

Skottlandskabelen NorthConnect fører til import av høyere strømpris fra Europa. Lang kabeltransport gir dessuten betydelig strømtap på veien. Naturvernforbundet og flere andre miljøorganisasjoner har advart mot kortsiktig effektkjøring, med raske endringer i vannstanden i vassdrag og elver. Det er ødeleggende for naturen.

Slik styrer ACER strømmen:

- ACER har overtatt kontrollen med det grensekryssende strømnettet gjennom Reguleringsmyndighet for Energi (RME). RME må følge ACERs vedtak via ESA, mens det er lovbestemt at norske myndigheter ikke skal påvirke.
- ACER vedtar når det er uenighet mellom partene i hver sin ende av utenlandskabler.
- Norge skal følge EUs 10-årige nettutviklingsplan og prioriterte prosjekt (PCI-prosjekt) som inkluderer NorthConnect.
- Statnett må søke RME om å få bruke inntektene fra utenlandskabler, flaskehalsinntekter, til å sette ned nettleia.
- Kraftflyten bestemmes av markedsbaserte algoritmer.
- Avgjørelser om nett og forsyningssikkerhet flyttes fra Norge til regioner. Krav til enighet erstattes med flertallsavgjørelser. ACER vedtar ved uenighet.
- I den nye Energimarkedspakke 4 kan ACER opprette avdelingskontor i Norge. Også om norske myndigheter skulle være uenig.

Mer utfyllende informasjon om EUs energiunion og ACER:

<https://neitleu.no/aktuelt/vett-3-2020-skal-eu-styre-strommen>

Vil oppsigelse av EØS medføre en sterk svekkelse av norsk økonomi og tap av tusenvis av norske arbeidsplasser?

EØS-tilhengere argumenterer ofte med at det vil bli vanskelig å eksportere våre varer til EU uten EØS.

Argumenter mot dette er:

- Handelsavtalen fra 1973 sikrer tollfri adgang for industriprodukter. Fisk har ikke tollfrihet i EØS. Tollen for fersk laks er 2 % både med og uten EØS.
- WTO-avtalen ligger i bunn for all internasjonalt handel, og legger ned forbud mot å innføre vesentlige handelshindringer (bl.a. høyere toll). Det var WTO-avtalen som tvang EU til å fjerne straffetollen på norsk laks i 2007, ikke EØS-avtalen.
- Norge har i tillegg en lang rekke bilaterale avtaler inngått med land som senere har blitt EU-medlemmer. Disse avtalene vil gjelde uavhengig av EØS, og inkluderer tollfrie eksportkvoter av div. fisk til Baltikum m.m.
- Det blir ofte glemt at EU har stor egeninteresse av å handle med Norge, bl.a. for å kjøpe råvarer til egen industri, så som aluminium til biler, og fisk til foredlingsindustrien.
- EU handler med hele verden, men det er kun Norge, Island og Liechtenstein som er EØS-medlemmer. EØS er altså ingen forutsetning for handel.
- Storbritannias uttreden av unionen, med påfølgende fremforhandling av ny handelsavtale, viser at EU vil og kan inngå nye avtaler der gamle avtaler sies opp.
- Norge er et svært kjøpekraftig marked, som EU ønsker tilgang til.

SV mener en ny handelsavtale er bedre enn EØS fordi:

- Det vil gi mulighet til å føre en sosialistisk politikk. EØS er en abonnementsordning for nyliberalistisk politikk, traktatfestet i så vel

Romatraktaten som Lisboa-traktaten, og innskrenker folkestyret og mulighetene for sosialisme kontinuerlig.

- Det vil gi Stortinget tilbake retten til å endre politikk på områder som i dag er underlagt EU
- Vi kan styrke tollvernet for landbruksvarer, og utvikle nye arbeidsplasser i både landbruket og næringsmiddelindustrien.
- Det vil gi oss muligheten til å sette strengere standarder for miljø, folkehelse, arbeidsliv osv. enn det EU bestemmer

Vil ikke norske studenter få studere i europeiske land uten EØS?

Jo, norske studenter reiste ut i Europa lenge før EØS-avtalen. Det mest populære studielandet Storbritannia er nå utenfor EU og dermed også utenfor EØS. Vi kan samarbeide med EU om utdanning uten EØS.

For mange er det attraktivt å kunne studere en periode i utlandet, både i og utenfor Europa. Det kan norske studenter fortsette med uten EØS-avtalen.

Erasmus+ er EUs program for utdanning, ungdomsarbeid og idrett, der også Norge og flere andre land utenfor EU deltar. Blant annet Sveits, Tyrkia og Serbia deltar i Erasmus+ uten å være del av EØS-avtalen.

Norge betaler for å delta i Erasmus+. Erasmus-stipendiet forsvinner ikke om EØS-avtalen gjør det. Stipendiet gis gjennom Erasmus+-programmet. Norge kan forhandle med EU om å delta videre i Erasmus+, slik flere land utenfor EØS allerede er med.

Samarbeidet med EU om utdanning startet før EØS-avtalen ble inngått, med bakgrunn i Luxembourg-erklæringen fra 1984 der EFTA-landene og EU uttrykte ønske om et samarbeid utover frihandelsavtalen. Norge har deltatt i COMETT-programmet (universitetssamarbeid på teknologiområdet) siden 1990 og ERASMUS siden 1992.

Storbritannia er det mest populære landet for norske studenter, foran land som USA og Australia – som heller ikke er del av EU/EØS. Storbritannia valgte selv å ikke delta i Erasmus+ når de forlot EU. Studentutvekslingen med land utenfor EU skjer selvsagt helt uavhengig av EØS-avtalen.

Norge er også med i EUs forskningssamarbeid. Vi betaler inn et betydelig antall milliarder for å delta. Uten EØS vil disse pengene kunne gå til f.eks. grunnforskning i Norge. Om vi fremdeles ønsker å delta i forskningssamarbeidet, pleier ikke EU være negative til netto bidragsytere.

Hva er forskjellen på EØS og EU-medlemskap?

EU-tilhengerne hevder ofte at «EØS er EU-medlemskap uten stemmerett», at «Norge må innta sin plass ved bordet i Brussel» og at «EØS er vår livline til Europa».

Dette er retorikk, og ikke realpolitikk.

Utafor EU kan Norge:

- Føre vår egen fiskeripolitikk. EU-flåten kan ikke fiske i norske fjæresteinere. Norge har hånd om kvotene det forhandles med bl.a. EU om

- Føre vår egen landbrukspolitikk. EU-landbruket er svært industrialisert, slik høyresida gjerne vil ha det i Norge også. SVs landbrukspolitikk baseres på grasfor, på miljø og dyrevelferd.
- Føre vår egen valuta- og pengepolitikk. Beholde den norske krona. Symbolsk og reelt et uttrykk for en nasjons sjølstendighet. I EU måtte vi oppgitt krona til fordel for Euro.
- Føre vår egen utenriks og sikkerhetspolitikk. Sjøl om Solberg-regjeringa har valgt å kopiere EU, er ikke dette noe vi må. I forrige rød-grønne regjeringsperiode gikk Norge foran for et verdensomspennende forbud mot klasevåpen og landminer. Blant annet.
- Vi kan inngå våre egne handelsavtaler, eventuelt i EFTA-regi. Det betyr f.eks. å kunne stille krav til miljø og menneskerettigheter i samband med handel.

Mytene om innflytelsen via EU-medlemskapet:

- Som EU-medlem ville Norge ha ca. 1% innflytelse i EU.
- Vi ville ha 12 av 705 representanter i EU-parlamentet
- Norges representanter ville ikke opptre som «Norge», men som del av sine partigrupper i Parlamentet. Av 12 representanter ville f.eks. Høyre og Frp få 3-4 av dem, AP 3-4, SP 2, SV 1. De ville få innflytelse gjennom sine partigrupper, som ikke nødvendigvis er veldig opptatt av norske forhold.
- Vi ville få en EU-kommissær (medlem av EU-kommisjonen). Kanskje for olje og gass? Vedkommende ville neppe være en radikaler.
- I Brussel er det 25.000 lobbyister. Noen av dem skriver lovene for EU, spesielt de største konsernene.
- EU har traktatfestet markedsliberalismen og de fire «frihetene». Det vil være nesten utenkelig å snu EU innenfra. Samtidig vil det norske folkestyret forvitre og gå på tomgang, slik mange nå klager over i Sverige og Danmark.

Finnes det alternativer til EØS-avtalen?

Fra EØS-tilhengerne sies det ofte at det ikke finnes alternativer til EØS. Og uansett vil ikke EU akseptere en annen løsning. Hva svarer vi?

1. Det er opp til norske myndigheter å bestemme hva vi vil gjøre

- Det er først og fremst et spørsmål om politisk vilje. Norge er en suveren stat. Formelt er oppsigelse av EØS-avtalen hjemlet i avtalen. Den kan sies opp med et års varsel. Det året skal brukes til å forhandle om en ny avtale

2. Alternativene bør utredes

Det politiske kravet fra SV og nei-sida foran årets valg er kravet om en offentlig utredning av alternativene til EØS

3. Men finnes det alternativer?

- EU inngår handelsavtaler med andre land hele tida. Nylige eksempler er Canada, Sør-Korea og Japan – og Storbritannia. Ingen av dem har EØS-avtalens mekanismer: Et eget overvåkingsorgan, og en egen domstol. Tvister skal løses via forhandlinger.
- Sveits er et spesialtilfelle. Sveitserne sa nei til EØS i 1992 etter en folkeavstemming. De har i stedet et sett med bilaterale avtaler, men de sier også nei til en del EU-lovgivning (som f.eks. EUs 3.postdirektiv og EUs jernbanepakke 4). Det irriterer EU, som ønsker å presse Sveits inn i en EØS-liknende ordning. Det har Sveits avvist, blant annet under henvisning til at de ønsker sterke nasjonale regler for å hindre sosial dumping.
- *Mer overordna kan vi fastslå at EU og Norge har store felles interesser i å handle sammen. Norge har mye å by på: Råvarer, fisk, metaller, mineraler og en kjøpesterk befolkning. EU har betydelig handelsoverskudd med fastlands-Norge. Når to parter har interesse av samhandel, viser det seg at man finner en ordning (kfr. handelsavtalen med Storbritannia, som lenge var dømt nord og ned av media og ja-sida)*
Dersom EØS sies opp, vil frihandelsavtalen automatisk tre i kraft. Den gir tollfrihet for alle industrivarer. Den må suppleres, blant annet med en avtale om tjenester.

4. Hva er SVs standpunkt?

Arbeidsprogrammet for 2021-25 sier: **SV mener at EØS-avtalen bør erstattes med en bred handels- og samarbeidsavtale med EU, som sikrer både gode handelsbetingelser og grunnleggende demokratisk påvirkning og kontroll. Dessuten altså kravet om utredning av alternativer.**

Burde Norge gå med i EU av hensyn til klimaet?

Som EU-medlem ville vi importere mer matvarer, mistet økonomiske verktøy i klimaomstillingen av samfunnet og ikke lenger hatt en egen stemme i internasjonale klimaforhandlinger.

EU har ganske ambisiøse mål for klimakutt, og noen EU-land har kommet langt i klimaomstilling, mens andre henger langt etter. Her vil vi fokusere på de argumentene som vektlegger norsk sjølstendighet, og de mulighetene det gir, framfor å være ett av svært mange land som på mange måter må gå i takt.

EUs klimakutt har flatet ut etter 2013, og EU er ikke i rute for å nå 2030-målet. Mer enn effektiv klimapolitikk, har mye av utslippskuttene siden 1990-tallet vært en konsekvens av avindustrialisering, redusert lønnsomhet knyttet til utvinning av kull, import av biobrensel og svak økonomisk vekst. I likhet med den norske Høyre-regjeringen bærer EUs klimapolitikk preg av svak gjennomføringsevne.

Utsetter klimakutt i Norge.

Kvotehandelsystemet – der industribedrifter, flyselskap og energiprodusenter kjøper og selger rettigheter til å slippe ut klimagassen CO₂, – er EUs hovedtiltak i klimapolitikken. Blant annet transport og jordbruk er utenfor kvotesystemet. Det har vært for mange kvoter og for lave priser til å gi den tiltenkte omstillingen. Norge praktiserer CO₂-avgifter som ligger langt over EUs kvotepris, og dermed dytter bedre på for grønn omstilling. Norge har gått via EU-systemet i våre forpliktelser om klimakutt i Parisavtalen. Det har gjort at Norge kan kutte mindre i innenlandske utslipp enn vi i utgangspunktet hadde lagt opp til.

EUs klimapolitikk legger opp til at kuttene først og fremst skal tas der det er såkalt kostnadseffektivt. I praksis betyr det at en svært liten del av Europas klimakutt skal tas i Norge frem mot 2030. Den norske omstillingen ville gått raskere dersom vi hadde forpliktet oss til innenlandske klimakutt, heller enn å gå via EU-systemet.

Kan føre en bedre politikk utenfor EU

Gjennom å stå utenfor EU kan Norge føre en bedre politikk på mange områder som er viktig for klima:

- Egen jordbrukspolitikk
- Egen fiskeriforvaltning
- Egen pengepolitikk
- Fri stemme i internasjonale klimaforhandlinger

Store deler av norsk jordbruk ville ikke kunne konkurrere i et åpent europeisk marked. SV ønsker ikke noe storskala industrielt landbruk, samtidig som vi har et høyere kostnadsnivå. Et EU-medlemskap ville bety mindre landbruk i Norge og mer import av matvarer, med høyere klimagassutslipp på grunn av produksjonsmåten og økt transport. EUs felles fiskeripolitikk er preget av overfiske. Å la EU regulere norsk fiskebestand ville truet bærekraften i næringen. Fiskeriforvaltningen har enorme

konsekvenser for økosystemer i havet og tilgangen på fornybare, klimavennlige ressurser i framtiden.

Kroner for klima

EU har unionsvalutaen euro og en felles pengepolitikk. Når Norge raskt skal redusere oljeproduksjonen, er det en fordel med en egen valuta. Med en svekket kronkurs vil norske varer få en fordel i butikkene fordi importerte varer blir dyrere. Norske varer blir samtidig billigere i utlandet, og bedriftene kan utvikle ny grønn eksportrettet virksomhet.

Ja til globalt samarbeid

Over 94 prosent av verdens befolkning er ikke med i EU. Norge har vært en aktiv deltager i det globale miljøsambeidet. Omtrent 100 internasjonale miljøavtaler er forhandlet fram i regi av FN, deriblant Parisavtalen om klimagasser (2015). Norge har bidratt i klimaforhandlingene for å bevare regnskog og ved å heve det nasjonale målet om utslippskutt. Som EU-medlem ville Norge få stemmerett i EUs organer, men vi ville miste en selvstendig stemme i alle andre internasjonale fora som er viktig for klima og miljø. Mens Sverige, Danmark og Finland «sitter på gangen» fordi EU forhandler på vegne av medlemslandene, kan Norge spille en aktiv rolle som selvstendig part.

Hva skiller EØS-avtalen fra en vanlig handelsavtale?

EØS gir Norge såkalt markedsadgang på like vilkår med EUs medlemsland. Det gir EU tilsvarende markedsadgang i Norge. EU har handelsoverskudd med Norge (bortsett fra olje og gass) For å «få» markedsadgang betaler Norge ca. 8,5 milliarder kr. pr. år. EU betaler ingenting.

(EØS-midlene er formelt hjemlet i en egen avtale. Noen av midlene blir ubenyttet)

EØS-avtalen innebærer at vi godtar **all nåværende og framtidig lovgivning** knytta til EUs indre marked. Vi har riktignok en vetorett, som Norge så langt har benyttet en gang på nesten 30 år (EUs 3.postdirektiv), men som ble opphevet straks de borgerlige kom til makta i 2013.

Hva som defineres som del av **det indre marked blir stadig utvidet** – også til områder som Norges statsminister i 1992 (G.H.Brundtland) «garanterte» Stortinget ikke ville bli berørt av EØS. Eksempler: Alkoholpolitikken, vannkraftregimet, arbeidsmiljøloven, tariffavtaler m.m. Vi sier at «EØS eser ut».

I EØS er det opprettet **et tilsynsorgan (ESA)** som overvåker at Norge (og Island og Liechtenstein) overholder EU-lovgivning og regelverk, spesielt konkurranselovgivninga. De kan reise saker mot Norge, de kan i enkelte tilfeller pålegge bøter og på andre måter utfordre norske myndigheter.

Tvister avgjøres av **EFTA-domstolen**, ikke gjennom forhandlinger, som er det normale i alle andre handelsavtaler EU inngår (Sveits, Storbritannia, Japan, Canada, Sør-Korea m.m.)

EØS-avtalen er helt spesiell.

EØS-tilhengerne og EU mener den gir Norge, Island og Liechtenstein en privilegert posisjon.

SV mener den undergraver folkets nei i 1972 og 1994 og innebærer en «abonnementsordning på høyrepolitikk» (Lysbakken). SV vil ha en likeverdig handelsavtale, slik andre land i verden har med EU.

Ofrer Senterpartiet EØS-motstanden?

(Off.gjort i KK 11.6. og Nationen 12.6.21)

Heming Olaussen, tidl. leder av Nei til EU (2004-2014), leder av SVs EU/EØS-utvalg

Senterpartiet og SV har stått skulder ved skulder i motstanden mot EØS i 30 år.

Foran dette valget har vi for første gang sett en reell åpning for en kritisk debatt om EØS-avtalen. Fra fagbevegelsen er det stilt krav om en utredning av alternativer til EØS. Acer-saken viser at de borgerlige mer enn gjerne avgir styring over energien til EU. På toppen av dette har de borgerlige partiene nettopp vedtatt EUs jernbanepakke 4, mot SVs, APs og SPs stemmer. Nå stiller SV kravet om å ta jernbanen tilbake – fra EU. Altså omgjøre stortingsvedtaket fra 31.5.

Hvor står SP i dette, når SP vil ekskludere SV fra regjering? EU/EØS kan umulig stå høyt oppe på SPs dagsorden når de vil isolere sin nærmeste kampfelle for så å gå i seng med et AP som ihuga forsvarer EØS-avtalen, og også er åpne for et EU-medlemskap?

Jeg forventer meg et SP som vil stå sammen med SV om å omgjøre Stortingets famøse vedtak om irreversibel konkurranseutsetting av jernbanen.

Jeg forventer meg et SP som vil kreve utredning av alternativer til EØS.

Jeg forventer meg et SP som vil stå sammen med SV i kampen mot videre overføring av sjølstendighet til EU i energipolitikken, kfr. ACER.

Men SP vil ikke sette seg ned med SV for å utgjøre et felles tyngdepunkt i forhandlinger med AP etter valget – en radikal regjeringsplattform som innfrir fagbevegelsens og EØS-motstandernes forventninger til en annen kurs for Norge. I stedet skal SP og AP aleine gjøre opp på kammerset, og så gå til Stortinget for å få støtte. Den vil de da hente andre steder enn hos SV. Det vil fort bety status quo, fortsatt EØS for alle penga – og en tapt mulighet for alle de fagorganiserte som håper på forny kraft i kampen mot EU-importen av sosial dumping, de jernbaneansatte som håper på en snuoperasjon i forhold til den pålagte konkurranseutsettinga, alle

som håper på at ei ny regjering vil bety sterkere motstand mot overføring av makt til EUs energiunion.

SV og SP vil for første gang kunne matche AP – om vi står sammen. Det er en helt ny situasjon i forhold til den rød-grønne perioden 2005-13, der AP aleine var dobbelt så store som SV og SP til sammen i 2005, og tre ganger så store ved valget i 2009.

Altså: Om SP mener alvor med at EØS er et viktig politisk spørsmål må de stå sammen med SV, ikke prøve å isolere oss, for så å gå i alenegang med EØS-tilhengerne i AP.

Jeg håper alle EØS-motstandere landet rundt sender en beskjed til Trygve: Det er ingen skam å snu! Det er ved dette valget muligheten er der for å få en endring i forhold til EØS. Sammen er vi sterke, hver for oss blir vi svekka, og EØS-tilhengerne får det enklere.